

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”
(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

Київ 2007

Підготовлено професором кафедри менеджменту *О. В. Баєвою*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту
(протокол № 8 від 21.03.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Баєва О. В. Навчальна програма дисципліни “Організаційно-правові засади охорони здоров’я” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2007. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Організаційно-правові засади охорони здоров’я”, вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму дисципліни “Організаційно-правові засади охорони здоров’я” розроблено для студентів, які навчаються за спеціальністю “Менеджмент організацій”, професійне спрямування “Медичний та фармацевтичний менеджмент”. Структурно-логічна схема спеціалізації передбачає вивчення дисципліни після опанування студентами знань з курсів “Основи менеджменту”, “Основи менеджменту охорони здоров’я” та передувє вивченню інших профілюючих навчальних дисциплін, таких як “Економіка і фінансування охорони здоров’я”, “Страхова медицина”, “Підприємництво в охороні здоров’я”, “Облік і звітність в охороні здоров’я”, “Медичний та фармацевтичний менеджмент”.

Програма розроблена для студентів заочної форми навчання та поєднує робочу програму курсу, завдання та рекомендації до виконання семестрової контрольної роботи.

Мета дисципліни: формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі управління охорони здоров’я, набуття знань з організаційно-правових основ роботи закладів охорони здоров’я.

Завдання дисципліни — теоретична підготовка студентів з питань:

- міжнародних принципів надання медичної допомоги;
- правових основ регулювання організації охорони здоров’я;
- прав та обов’язків закладів охорони здоров’я і громадян при наданні медичної допомоги;
- інформаційної згоди;
- організаційно-правових засад обов’язкового та примусового проведення профілактики і лікування захворювань;
- організаційно-правових засад проведення медичного експерименту;
- конфіденційності медичної інформації (лікарської таємниці);
- етико-правових аспектів дефектів надання медичної допомоги та ятрогеній;
- організаційно-правових засад репродуктивних технологій та аборту;
- організаційно-правових та етичних засад трансплантації тканин і органів;

- організаційно-правових, етичних проблем психіатричної допомоги та використання психотропних засобів;
- організаційно-правових аспектів фармакологічного бізнесу.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

“ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Етико-правові принципи охорони здоров’я
1	Історичні аспекти розвитку біоетики та формування правових принципів в охороні здоров’я
2	Міжнародні етико-правові принципи надання медичної допомоги
3	Формування законодавчої бази охорони здоров’я в Україні
4	Організаційно-правові засади організації діяльності медичних і фармацевтичних закладів
5	Організаційно-правові засади забезпечення здорових і безпечних умов життя
	Змістовий модуль II. Організаційно-правові та етичні засади надання медичної допомоги
6	Реалізація права громадянина на вибір лікувального закладу та лікаря, який лікує
7	Доктрина інформованої згоди
8	Надання інформації при різних патологічних станах і видах лікувально-профілактичної допомоги
9	Етико-правові аспекти забезпечення конфіденційності медичної інформації. Лікарська таємниця
10	Етико-правові аспекти медичної допомоги у термінальному стані. Евтаназія
11	Етико-правові аспекти абортів та репродуктивних технологій
12	Етико-правові засади дефектів надання медичної допомоги. Ятрогенії
13	Сучасні організаційно-правові та етичні проблеми у галузі охорони здоров’я

1	2
14	Змістовий модуль III. Організаційно-правові аспекти фармакологічного бізнесу
15	Організаційно-правові аспекти фармакологічного бізнесу Правове регулювання обігу лікарських засобів
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни

“ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я”

Змістовий модуль I. Етико-правові принципи охорони здоров’я.

Тема 1. Історичні аспекти розвитку біоетики та формування правових принципів в охороні здоров’я

Поняття про державне, правове і нормативне регулювання медичної діяльності.

Етичні та правові фактори, що обумовлюють розвиток медичної та фармацевтичної діяльності.

Історичні аспекти розвитку біоетики та правових принципів надання медичної допомоги. Етичні норми надання лікарської допомоги в Месопотамії. Етичні норми надання лікарської допомоги у Стародавній Індії. Моральні принципи лікаря у трактатах Аюверда, вченні Сушрути. Етичні принципи при одержанні лікарями оплати за свою працю (закони Ману).

Етичні правила лікарів Стародавнього Китаю. Праця Хуан ді Ней-зіня “Про природу й життя”. Етичні принципи зцілення у Стародавній Персії. Категорії лікарів: “цілителі святістю”; “цілителі знанням”; “цілителі ножем”.

Розвиток медичної етики у Стародавній Греції. Принцип залежності якості медичної допомоги від грошової винагороди в догіппократівський період. Принципи медичної етики у працях Гіппократа: “Про лікаря”; “Про благопристойну поведінку”, “Про мистецтво”, “Афоризми”. Основні положення медичної етики, викладені в “Клятві Гіппократа”.

Продовження гіпократівського гуманізму — у працях Ібн Сіні (Авіцені), етичні аспекти — у праці “Канони лікарської науки”.

Етичні норми надання медичної допомоги в Україні. Кодекси професійної етики провінційних відділень лікарських товариств. “Лікарська етика” Уманського товариства лікарів.

Література [4; 6–9; 12; 13]

Тема 2. Міжнародні етико-правові принципи надання медичної допомоги

Історичні передумови виникнення Всесвітньої медичної асоціації (1947 р.). Основні принципи Женевської декларації (1948 р.).

Основні положення Міжнародного кодексу медичної етики (1949 р.). Основні принципи Міжнародного кодексу медичної етики: загальні обов’язки лікарів; обов’язки лікарів стосовно хворих; обов’язки лікарів стосовно один одного.

Гельсінсько-Токійська декларація (1964р., 1975 р.). Основні принципи Гельсінсько-Токійської декларації щодо проведення медико-біологічних досліджень на людях. Гельсінсько-Токійська декларація про медичні дослідження, поєднані з професійним обслуговуванням хворих (клінічні випробування). Гельсінсько-Токійська декларація про нетерапевтичні медико-біологічні дослідження, що включають досліди на людях (неклінічні медико-біологічні випробування). Охорона прав людини при проведенні медичних експериментальних досліджень.

Література [1; 6; 7; 11; 15; 18; 21; 23]

Тема 3. Формування законодавчої бази охорони здоров’я в Україні

Основні положення Конституції України щодо прав громадян на охорону здоров’я, медичну допомогу та медичне страхування.

Організаційно-правові та етичні принципи організації охорони здоров’я в Законі України “Основи законодавства України про охорону здоров’я”.

Основні принципи охорони здоров’я в Україні: визнання охорони здоров’я пріоритетним напрямом діяльності суспільства; гуманістична спрямованість; демократизм і загальнодоступність медичної допомоги; орієнтація на сучасні стандарти здоров’я і медичної допомоги; багатуокладність економіки охорони здоров’я; децентралізація

державного управління. Загальні засади прав та обов'язків громадян у галузі охорони здоров'я. Основи організації охорони здоров'я: заклади охорони здоров'я; індивідуальна підприємницька діяльність у галузі охорони здоров'я; фінансування охорони здоров'я; матеріально-технічне забезпечення охорони здоров'я; податкові та інші пільги в галузі охорони здоров'я. Забезпечення здорових і безпечних умов життя: сприяння здоровому способу життя населення. Основи лікувально-профілактичної допомоги: положення про лікаря, який лікує; вибір лікаря та лікувального закладу; обов'язок надання медичної інформації; про лікарську таємницю; загальні умови медичного втручання; згода на медичне втручання; медико-біологічні експерименти на людях.

Література [1–3; 5]

Тема 4. Організаційно-правові засади організації діяльності медичних і фармацевтичних закладів

Організаційно-правові принципи створення закладів охорони здоров'я різних організаційно-правових форм.

Ліцензування та акредитація лікувально-профілактичних закладів.

Ліцензування та акредитація аптечних закладів.

Принципи контролю за дотриманням умов ліцензійної діяльності.

Література [1; 2; 5; 18; 22; 28]

Тема 5. Організаційно-правові засади забезпечення здорових і безпечних умов життя

Правові засади підтримання необхідного для здоров'я життєвого рівня населення. Організаційно-правові засади сприяння здоровому способу життя населення.

Права та обов'язки громадян України в галузі охорони здоров'я.

Екологічне інформаційне забезпечення в Україні. Надання інформації населенню про стан навколишнього природного середовища. Надання інформації населенню про епідемічну ситуацію.

Організаційно-правові принципи попередження й лікування інфекційних захворювань. Медичні втручання при соціально-небезпечних захворюваннях (туберкульоз, психічні, венеричні захворювання, СНІД, лепра, хронічний алкоголізм, наркоманія). Норма-

тивно-правова база України щодо порядку здійснення госпіталізації й лікування хворих на соціально небезпечні захворювання.

Література [1; 3; 16; 18; 19; 24]

Змістовий модуль II. Організаційно-правові та етичні засади надання медичної допомоги

Тема 6. Реалізація права громадянина на вибір лікувального закладу та лікаря, який лікує

Законодавче обґрунтування права пацієнта на вибір лікувального закладу, лікаря, методу лікування. Об'єктивні медичні компоненти та суб'єктивна перевага пацієнта у виборі методу лікування. Право лікаря на відмову від подальшого лікування пацієнта.

Література [1; 3; 5; 6; 8; 9; 17]

Тема 7. Доктрина інформованої згоди

Історичні та міжнародні аспекти впровадження правової доктрини інформованої згоди. Правові засади медичного втручання в Україні.

Загальні принципи доктрини інформованої згоди. Інформована згода у взаємовідносинах “лікар — пацієнт”: інформація щодо методу лікування; інформація щодо альтернативних методів лікування; інформація щодо протікання захворювання в разі відмови від лікування; компетентність пацієнта щодо аналізу отриманої інформації та прийняття рішення.

Категорії компетентності пацієнтів. Міжнародна практика волевиявлення пацієнта, що має вигляд заповіту. Тактика медичного закладу при відмові пацієнта від послуг лікаря, лікувального закладу. Міжнародна практика прийняття рішень про вибір методу лікування за некомпетентних пацієнтів.

Інформація, що має надаватись пацієнтові або його представникам про стан здоров'я: результати обстеження; діагноз; прогноз захворювання; методи лікування і пов'язаного з цим ризику. Право пацієнта на ознайомлення з історією хвороби.

Література [5–8; 10; 12; 20]

Тема 8. Надання інформації при різних патологічних станах і видах лікувально-профілактичної допомоги

Надання інформації невиліковно хворим та їхнім законним представникам. Медичні втручання з метою попередження й лікування інфекційних захворювань. Загальні засади медичних втручань при проведенні наукових досліджень у галузі біології та медицини. Надання інформації пацієнтам щодо клінічного випробування. Надання інформації при вилученні органів і тканин з метою трансплантації.

Надання інформації при соціально небезпечних захворюваннях (туберкульоз, психічні, венеричні захворювання, СНІД, лепра, хронічний алкоголізм, наркоманія).

Література [1; 16; 21; 23–25; 27; 28]

Тема 9. Етико-правові аспекти забезпечення конфіденційності медичної інформації. Лікарська таємниця

Етико-правові аспекти змісту лікарської таємниці: діагноз захворювання; медичний огляд та його результати; інтимне та сімейне життя пацієнта. Конфіденційність інформації про факт звертання по медичну допомогу. Категорії суб'єктів, які несуть відповідальність за збереження лікарської таємниці. Абсолютний характер лікарської таємниці. Необхідність збереження лікарської таємниці після смерті пацієнта.

Міжнародна практика встановлення меж конфіденційності медичної інформації. Прецеденти розголошення відомостей, які є лікарською таємницею, в разі необхідності обстеження й лікування громадянина, нездатного через свій стан виразити свою волю; при загрозі поширення інфекційних захворювань, масових отруень і вразень; запиті правоохоронних органів; наданні медичної допомоги особам до 15 років і недієздатним.

Література [4; 6–8; 12; 20; 25; 26]

Тема 10. Етико-правові аспекти медичної допомоги у термінальному стані. Евтаназія

Історичні аспекти етико-філософського трактування смерті. Філософське трактування смерті у праці Платона “Федон”. Метемпсихоз Піфагора у визначенні сенсу життя та смерті. Філософське

трактування смерті у працях Спінози, Канта, Гегеля, М. Федорова, М. Гайдеггера, Камю.

Етичні та медичні причини, що обумовлюють перегляд поняття про смерть. Міжнародна практика визначення моменту смерті.

Етико-правові аспекти біологічної та клінічної смерті. Надання медичної допомоги у критичному для життя стані. Умови для взяття органів і тканин від осіб, які померли в закладах охорони здоров'я. Міжнародна практика виявлення згоди на донорство органів або тканин після смерті.

Активна та пасивна евтаназія. Біоетичні передумови дискусій навколо евтаназії: аргументи “за” і “проти”. Практика здійснення евтаназії в Нідерландах. Умови здійснення евтаназії.

Міжнародна практика надання медичної допомоги невиліковно хворим. Історія організації лікарень для смертельно хворих, невиліковно хворих, старих. Сучасний стан організації закладів для невиліковно хворих (хоспісів). Основні завдання роботи хоспісів: максимальне збереження фізичних сил пацієнтів; допомога у збереженні психічних та емоційних здатностей, соціальних взаємовідносин. Методи надання медичної допомоги в хоспісах. Принципи діяльності хоспісів. Медичний і парамедичний персонал.

Література [1; 4; 6; 9–11]

Тема 11. Етико-правові аспекти абортів та репродуктивних технологій

Етико-правові аспекти абортів у різних країнах світу. Аргументи “за” і “проти” абортів. Міжнародна практика державного регулювання народжуваності. Законодавство України про штучне переривання вагітності. Кримінальна відповідальність у разі примушування жінки до штучного переривання вагітності. Терміни проведення абортів за бажанням жінки, за медичними та соціальними показаннями. Правове забезпечення штучного переривання вагітності.

Медичні інновації у галузі репродуктивних технологій. Етичні та правові аспекти штучного запліднення, імплантації ембріона, застосування стерилізації, зміни статевої належності. Медичні, психологічні, особисті, сімейні та правові проблеми, пов'язані з операцією штучного запліднення. Інтереси батьків і дітей при штучному заплідненні. Нормативно-правова база зміни статевої належності.

Література [6; 9; 11; 13; 15; 23]

Тема 12. Етико-правові засади дефектів надання медичної допомоги. Ятрогенії

Критерії дефектів надання медичної допомоги. Поняття про несприятливі наслідки медичної допомоги. Класифікація дефектів медичної допомоги. Дефекти організації медичної допомоги. Дефекти профілактики. Дефекти діагностики та лікування. Причини дефектів надання медичної допомоги.

Ятрогенії. Медико-біологічні, медико-соціальні та правові риси ятрогенних захворювань. Класифікації ятрогеній. Ятрогенії, пов'язані із профілактичними заходами. Ятрогенії, пов'язані з діагностикою захворювань. Ятрогенії, викликані лікуванням пацієнта: при використанні лікарських засобів; при хірургічному втручанні; реанімаційні ятрогенії; ятрогенії, пов'язані з променевою терапією.

Правова відповідальність при дефектах надання медичної допомоги. Правові засади ятрогенних захворювань. Зарубіжний досвід правового контролю за наданням медичних послуг.

Література [2; 13; 16; 18; 19; 24]

Тема 13. Сучасні організаційно-правові та етичні проблеми у галузі охорони здоров'я

Етичні аспекти використання реклами в медичному бізнесі. Формування популярності медичної установи. Міжнародна практика страхування відповідальності за збитки при наданні медичної допомоги. Стимулювання попиту на надання профілактичної та оздоровчої медичної допомоги.

Етичні та правові питання СНІДу. Етичні та правові аспекти діяльності екстрасенсів. Етичні та правові аспекти генної інженерії. Етико-правові проблеми клонування.

Література [3; 6–9; 11; 13; 21]

Змістовий модуль III. Організаційно-правові аспекти фармакологічного бізнесу

Тема 14. Організаційно-правові аспекти фармакологічного бізнесу

Створення лікарських засобів: суб'єкти створення лікарських засобів; доклінічне вивчення лікарських засобів; клінічні випробуван-

ня лікарських засобів; захист прав пацієнта; державна реєстрація лікарських засобів.

Виробництво лікарських засобів: умови виробництва лікарських засобів; загальні вимоги до виробництва лікарських засобів.

Державний контроль якості лікарських засобів: повноваження посадових осіб органів державного контролю.

Ввезення в Україну та вивезення з України лікарських засобів.

Правові аспекти реалізації лікарських засобів: порядок реалізації лікарських засобів; загальні вимоги до реалізації лікарських засобів; реалізація лікарських засобів громадянам.

Етичні аспекти використання реклами у фармакологічному бізнесі. Етичні аспекти фармакологічного бізнесу.

Література [2; 3; 5; 10; 28]

Тема 15. Правове регулювання обігу лікарських засобів

Лікарські засоби як об'єкт майнових прав. Правова характеристика ринку лікарських засобів в Україні. Суспільні інтереси в галузі обігу лікарських засобів. Система та засоби державного регулювання обігу лікарських засобів. Особливості змісту господарської компетенції учасників договірних відносин у сфері обігу лікарських засобів. Правові особливості змісту договорів оптової реалізації лікарських засобів.

Література [1; 2; 5; 22]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з курсу “Організаційно-правові засади менеджменту охорони здоров’я” виконується відповідно до навчальних планів зі спеціальності “Менеджмент організацій” спеціалізації “Медичний та фармацевтичний менеджмент”.

Основна мета контрольної роботи — рубіжний контроль професійно-орієнтованих знань з навчальної дисципліни “Організаційно-правові засади охорони здоров’я”, набутих під час самостійного опрацювання навчальної літератури та нормативно-правових актів.

З питань виконання та оформлення контрольної роботи передбачене індивідуальне консультування, яке можна отримати у викладача на кафедрі менеджменту відповідно до графіка консультацій і за телефоном 490-95-25.

Номер варіанта контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б	1
В, Г	2
Д, Е, Є	3
Ж, З, І, Ї, Й	4
К, Л	5
М, Н	6
О, П	7
Р, С	8
Ф, Х, Ц	9
Ч, Ш, Щ, Ю, Я	10

Оцінювання виконання завдань. Під час перевірки контрольної роботи викладач особливу увагу звертатиме на те, як студент розуміє зміст навчальної дисципліни “Організаційно-правові засади охорони здоров’я”, його здатність пов’язати категорії і теорії навчальної дисципліни з реаліями конкретного закладу охорони здоров’я, а також уміння систематизувати матеріал і чітко викладати власні думки. Серед зазначених критеріїв оцінювання найбільш важливим є здатність до практичного застосування знань у конкретних ситуаціях.

Крім того, викладач звертатиме увагу на такі параметри:

- ґрунтовність відповіді на поставлені запитання, яка свідчить про рівень опанування теоретичним матеріалом;
- розуміння категорій навчальної дисципліни, що позначається у власному викладенні матеріалу, а не в переписуванні підручника, а також у доречно дібраних прикладах з діяльності закладу охорони здоров’я;
- уміння коментувати наведені ілюстрації (або реальні документи медичної установи);
- оформлення роботи (структура, заголовки, посилання тощо).

*Правила оформлення звіту про виконання
індивідуального семестрового завдання*

Звіт про виконання індивідуального семестрового завдання повинен мати вигляд реферату.

Після ознайомлення з темою завдання складається його попередній план. Як правило, робота складається з чотирьох розділів: вступу, основної частини, висновків і списку літератури.

Кількість розділів у завданні необмежена і залежить від теми та характеру висвітлення питання.

У роботі такого плану можна навести приклади з історії хвороби. Індивідуально вибрану тему та її план необхідно детально узгодити з професором чи доцентом, який викладає навчальну дисципліну.

Для складання плану індивідуальної семестрової роботи необхідне систематичне і ретельне вивчення літератури: монографій, журнальних статей, збірників, матеріалів симпозіумів і наукових конференцій.

Всі використані у семестровій роботі літературні джерела систематизуються у список літератури за такими зразками.

Посилання на монографію (наукова праця, присвячена одній темі):

Монографії одного або трьох авторів:

Войтенко В. П. Смертність і тривалість життя: аналіз та прогноз. — К.: Здоров'я, 1990. — 173 с.

Монографії чотирьох і більше авторів:

Структура наследственной патологии / Л. П. Назаренко, О. А. Острецов, З. Т. Лисицин, О. В. Хакимова; Под ред. Б. Е. Тимофеевой. — М.: Медицина, 1993. — 264 с.

Посилання на збірник наукових праць (посилання робиться на складову збірника: розділ або главу, що мають окремих авторів):

Шандала М. Г., Звиняцковский Л. И. Комплексное влияние природных и антропогенных факторов окружающей среды на здоровье населения // Медико-географическое районирование и прогнозирование здоровья популяции. — Новосибирск: Наука, 1981. — С. 31–47.

Посилання на журнальні статті (на вітчизняні або російські журнали):

Тонкова Р. В., Чернюк Т. Л., Голубева Л. Г. Здоровье и развитие детей // Педиатрия. — 1989. — № 9. — С. 30–34.

Посилання на перекладні видання:

Фолков Б., Нил Э. Кровообращение: Пер. с англ. — М.: Мир, 1976. — 392 с.

Посилання на багатотомні видання:

Теоретическая медицина и педиатрическая практика: В 13 т. / АМН СССР. Ин-т педиатрии. — М., 1980. — Т. 12. — 312 с.

Физиология человека: Пер. с англ.: В 4 т. / Под ред. Р. Шмидта, Г. Тевса. — М.: Мир, 1986. — Т. 3: Кровь. Кровообращение. Дыхание. — 287 с.

Посилання на довідники та словники:

- авторське видання:

Биохимический справочник / Сост. Н. Е. Кучеренко, Р. П. Виноградова. — 1-е изд. — К.: Выща шк., 1979. — 304 с.;

- видання групи авторів за редакцією:

Аллергология: Словарь-справочник / Отв. ред. Н. М. Бережная. — К.: Наук. думка, 1986. — 445 с.

Посилання на енциклопедії:

Коплев Б. В., Салищев В. Э. Кровоупускание // БМЭ. — 3-е изд. — М., 1980. — Т. 12. — С. 86–87.

Список літератури наводиться в алфавітному порядку мовою видання.

У вступі, що повинен бути коротким і лаконічним (1–1,5 стор.), розкривається актуальність проблеми для теоретичної та клінічної медицини. Можна наводити окремі історичні відомості, якщо вони підкреслюють багаторічну актуальність теми.

Основна частина роботи повинна містити кілька розділів. За необхідності їх можна розбивати на підрозділи, що відображається у плані роботи. Викладення матеріалу в основній частині повинно бути цілісним і послідовним. При розкритті теми не слід обмежуватись простим переліком літературних джерел і викладених у них досліджень. За найбільш принциповими моментами необхідно зробити узагальнення, відобразити своє ставлення до того чи іншого положення.

Якщо у праці є кілька протилежних думок із того чи іншого питання, потрібно проаналізувати позитивні та негативні особливості кожного напрямку. Під час написання семестрової роботи потрібно також підкреслювати відсутність достатніх відомостей або розробок з вибраної тематики.

В основній частині необхідно робити посилання на літературні джерела, матеріали, окремі результати, ідеї, висновки яких були використані при висвітленні питання.

Посилання на літературні джерела в тексті слід зазначати у квадратних дужках із зазначенням прізвища першого автора та року видання.

Висновок індивідуальної семестрової роботи, як правило, становить 0,5–1 сторінку, проте виділяється в окрему главу і має велике значення при остаточному оцінюванні роботи.

У висновку робиться короткий аналіз викладеного у попередніх главах матеріалу та обґрунтовується необхідність подальшого вивчення проблеми, рекомендується шляхи щодо розвитку питання.

Обсяг роботи — 20–25 сторінок.

Семестрову індивідуальну роботу виконують машинописним способом, на комп'ютері або власноруч українською мовою.

Текст оформлюється з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм) через два міжрядкових інтервали до 30 рядків на сторінці, залишаючи поля таких розмірів: ліве — не менше 20 мм, праве — не менше 10, верхнє — 20, нижнє — 20 мм. Літери, відсутні на машинці, вписуються від руки чорними чорнилами (туш, паста, фломастер).

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

А. Реферат: Правове регулювання ринку лікарських засобів в Україні та світі.

Б. Ситуаційна задача.

Ви керівник установи з ремонту медичної техніки.

У січні місяці Ви отримали два рекомендаційних листа:

1. Від головного лікаря державної міської лікарні Петренко Г. С. пропозиція укласти угоду з лікарнею щодо проходження працівниками платних медичних оглядів.
2. Із санепідемстанції — про необхідність організації щеплень для співробітників організації проти дифтерії у зв'язку з ускладненням епідемічної ситуації.

Ваші дії. Дайте відповіді на обидва листа. Обґрунтуйте свої дії.

Варіант 2

А. Реферат: Захист прав пацієнта в Україні та інших країнах світу.

Б. Ситуаційна задача.

Ви працюєте адміністратором стоматологічної лікарні.

14.00 — три пацієнти наполягають на прийомі до одного стоматолога.

Перший — тому що він був записаний на цей час два дні тому.

Другий — учасник бойових дій.

Третій — із гострою біллю.

Обґрунтуйте Ваші дії.

Варіант 3

А. Реферат: Міжнародні засади впровадження доктрини інформованої згоди.

Б. Ситуаційна задача.

В одну палату госпіталізовано п'ять пацієнтів у віці 72–79 років. У всіх пацієнтів відмічено виражену енцефалопатію.

Кожний скаржиться на шум у голові, запаморочення, поганий сон і пам'ять. Періодично, кілька разів на день від них поступають усні скарги щодо поганого обслуговування медичного персоналу. Без будь-якого приводу викликають до палати лікаря.

До Вас підійшла медична сестра і сказала, що зараз пацієнти зібались у палаті і пишуть скаргу до місцевої газети.

Обґрунтуйте Ваші дії.

Варіант 4

А. Реферат: Організаційно-правові засади збереження лікарської таємниці.

Б. Ситуаційна задача.

Унаслідок автомобільної аварії постраждав громадянин України П., 32 роки.

Лікар швидкої медичної допомоги вважає, що отримані травми не сумісні з життям.

Чи можливо взяти органи для трансплантації? Обґрунтуйте порядок Ваших дій.

Варіант 5

А. Реферат: Організаційно-правові засади надання медичної допомоги невиліковно хворим. Евтаназія.

Б. Ситуаційна задача.

Вас призначено заступником головного лікаря з адміністративно-господарської роботи. Сьогодні Ви приступаєте до виконання своїх службових обов'язків. Ви не маєте досвіду роботи в цьому колективі і розумієте, що від того як зарекомендуєте себе в перші дні і буде Ваш авторитет у колективі та ефективність роботи в ньому.

Керівники підрозділів, що знаходяться у Вашому безпосередньому підпорядкуванні (зав. складу, зав. гаражу та зав. їдальні) запропонували зібратись увечері у вузькому колі щоб відзначити Ваш вступ на посаду.

Дайте програму Ваших дій.

Варіант 6

А. Реферат: Етико-правові аспекти медичних інновацій у галузі репродуктивних технологій.

Б. Ситуаційна задача.

Донька хворого Д. звернулась в онкологічний диспансер із проханням пояснити діагноз і методи лікування батька.

Обґрунтуйте Ваші дії.

Варіант 7

А. Реферат: Етичні та правові аспекти СНІДу.

Б. Ситуаційна задача.

Особа, хвора на дифтерію, відмовляється від госпіталізації й лікування.

У зв'язку з цим виникла загроза не тільки для її життя, а й для здоров'я оточуючих.

Яку інформацію Ви повинні надати:

- хворому;
- членам родини й оточуючим?

Розробіть програму Ваших дій для забезпечення епідемічного благополуччя.

Варіант 8

А. Реферат: Організаційно-правові засади надання медичної допомоги у приватних закладах охорони здоров'я.

Б. Ситуаційна задача.

Що більше вплине на імідж медичного закладу:

- смерть безнадійно хворого пацієнта у лікарні з випискою солідного рахунку за його лікування;

- рекомендація продовжити лікування безнадійно хворого у домашніх умовах.
Обґрунтуйте можливі варіанти дій.

Варіант 9

- A. Реферат: Етичні та правові аспекти застосування реклами у фармакологічному бізнесі.
- B. Ситуаційна задача.

Унаслідок автомобільної аварії постраждав гр. Т., 56 років, який був госпіталізований в реанімаційне відділення лікарні швидкої медичної допомоги.

Пацієнт знаходиться в комі. Лікар реанімаційного відділення наполягає на хірургічному втручанні, внаслідок якого необхідна ампутація правої руки.

Дружина пацієнта у розпачі й згоди на оперативне втручання не дає.

Обґрунтуйте можливі варіанти дій.

Варіант 10

- A. Реферат: Організаційно-правові засади діяльності аптечного закладу.
- B. Ситуаційна задача.

У результаті впровадження автоматичних гематологічних, біохімічних та імуноферментних аналізаторів продуктивність праці й культура обслуговування в діагностичній лабораторії значно підвищились, проте більше половини лаборантів і два лікаря-лаборанти стали “зайвими”.

Обґрунтуйте можливі варіанти дій.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Основні принципи Гельсінсько-Токійської декларації щодо проведення медико-біологічних досліджень на людях.
2. Основні положення Конституції України щодо прав громадян на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.
3. Організаційно-правові та етичні принципи організації охорони здоров'я в Законі України “Основи законодавства України про охорону здоров'я”.
4. Організаційно-правові принципи створення установ охорони здоров'я різних організаційно-правових форм.

5. Акредитація лікувально-профілактичних закладів.
6. Ліцензування лікувально-профілактичних закладів.
7. Ліцензування аптечних закладів.
8. Порядок отримання торгового патенту аптечним закладом.
9. Принципи контролю за дотриманням умов ліцензійної діяльності.
10. Права та обов'язки громадян України в галузі охорони здоров'я.
11. Екологічне інформаційне забезпечення в Україні.
12. Організаційно-правові принципи попередження й лікування інфекційних захворювань.
13. Медичні втручання при туберкульозі.
14. Медичні втручання при психічних захворюваннях.
15. Медичні втручання при венеричних захворюваннях і СНІДі.
16. Медичні втручання при хронічному алкоголізмі та наркоманії.
17. Нормативно-правова база України щодо порядку здійснення госпіталізації й лікування хворих на соціально небезпечні захворювання.
18. Законодавче обґрунтування права пацієнта на вибір лікувального закладу, лікаря, методу лікування.
19. Історичні та міжнародні аспекти впровадження правової доктрини інформованої згоди.
20. Правові засади медичного втручання в Україні.
21. Загальні принципи доктрини інформованої згоди.
22. Категорії компетентності пацієнтів.
23. Надання інформації невиліковно хворим та їх законним представникам.
24. Медичні втручання з метою попередження й лікування інфекційних захворювань.
25. Загальні засади медичних втручань при проведенні наукових досліджень у галузі біології та медицини.
26. Надання інформації при вилученні органів і тканин із метою трансплантації.
27. Надання інформації при соціально небезпечних захворюваннях.
28. Етико-правові аспекти змісту лікарської таємниці.
29. Категорії суб'єктів, які несуть відповідальність за збереження лікарської таємниці.
30. Історичні аспекти етико-філософського трактування смерті.
31. Етичні та медичні причини, що зумовлюють перегляд поняття про смерть. Біологічна та клінічна смерть.

32. Надання медичної допомоги у критичному для життя стані.
33. Організаційно-правові засади вилучення органів і тканин у осіб, які померли в закладах охорони здоров'я.
34. Активна та пасивна евтаназія.
35. Міжнародна практика надання медичної допомоги невиліковно хворим. Поняття про хосписи.
36. Принципи діяльності хосписів. Медичний і парамедичний персонал.
37. Міжнародна практика державного регулювання народжуваності.
38. Нормативно-правове забезпечення штучного переривання вагітності в Україні.
39. Етичні та правові аспекти штучного запліднення, імплантації ембріона, застосування стерилізації.
40. Етико-правові засади зміни статевої належності.
41. Критерії дефектів надання медичної допомоги. Поняття про несприятливі наслідки медичної допомоги. Класифікація дефектів медичної допомоги.
42. Медико-біологічні, медико-соціальні та правові ознаки ятрогенних захворювань.
43. Класифікації ятрогенії.
44. Ятрогенії, пов'язані з профілактичними заходами та діагностикою захворювань, викликані лікуванням пацієнта.
45. Правова відповідальність при дефектах надання медичної допомоги.
46. Правові засади ятрогенних захворювань.
47. Міжнародний досвід правового контролю за наданням медичних послуг.
48. Етичні та правові питання СНІДу.
49. Етичні та правові аспекти діяльності екстрасенсів.
50. Організаційні засади створення лікарських засобів.
51. Доклінічне вивчення лікарських засобів та їх клінічне випробування. Захист прав пацієнта.
52. Виробництво лікарських засобів.
53. Державний контроль якості лікарських засобів.
54. Правові аспекти реалізації лікарських засобів.
55. Етичні аспекти використання реклами у фармакологічному бізнесі.
56. Лікарські засоби як об'єкт майнових прав.

57. Правова характеристика ринку лікарських засобів в Україні. Суспільні інтереси в галузі обігу лікарських засобів.
58. Система та засоби державного регулювання обігу лікарських засобів.
59. Особливості змісту господарської компетенції учасників договірних відносин у сфері обігу лікарських засобів.
60. Правові особливості змісту договорів оптової реалізації лікарських засобів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4.
2. Закон України “Про лікарські засоби” // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 22.
3. *Актуальные* проблемы правового обеспечения лечебно-профилактических учреждений: Руководство / Под ред. А. И. Вялкова и др. – М., 2002. – 368 с.
4. *Антологія* біоетики / За ред. Ю. І. Кундієва. – Львів: Бак, 2003. – 592 с.
5. *Баєва О. В.* Основи менеджменту охорони здоров’я: Навч.-метод. посіб. – К.: МАУП, 2007. – 328 с.
6. *Баєва О. В.* Етико-правові аспекти менеджменту медичного обслуговування. – Черкаси, 1998.

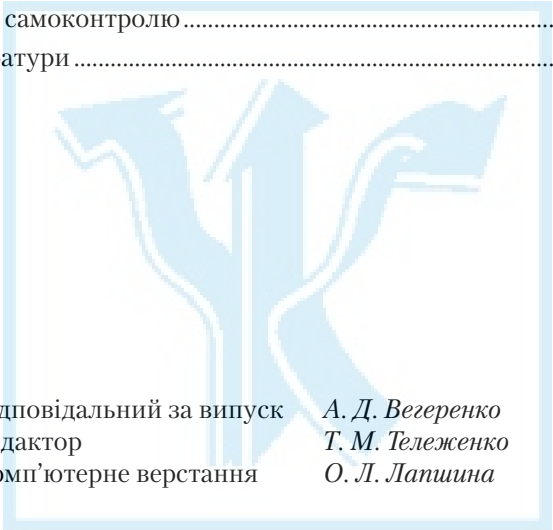
Додаткова

7. *Грандо А. А., Грандо С. А.* Врачебная этика. – К.: РИА “Триумф”, 1994.
8. *Грандо А. А.* Врачебная этика и медицинская деонтология. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Выща шк., 1988. – 192 с.
9. *Гривна М., Янчаркова Н.* Етичні проблеми прав ненароджених дітей // *Врачебное дело.* – 1991. – № 9. – С. 116–118.
10. *Васкес Э.* Медико-социальные аспекты здоровья населения: Учеб. пособие. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2003. – 489 с.
11. *Дахно Ф.* 1+1=3 Біотехнологія запліднення in vitro. – К.: Лібра, 1997.
12. *Иванюшкин А. Я.* О содержании проблемы медицинской тайны в медицинской этике // *Вестн. АМН СССР.* – 1986. – № 4. – С. 84–94.

13. *Комаров Ф. И.* Философия и нравственная культура врачевания. — К.: Здоровья, 1988. — 160 с.
14. *Комплексне програмно-цільове планування в охороні здоров'я на державному та регіональному рівнях* / В. М. Пономаренко та ін. — К.: Луганськ, 2003. — 239 с.
15. *Кордюм В. А.* Генная инженерия — новая эра новой эры // Лікування та діагностика. — 1998. — № 1. — С. 6–9.
16. *Красильников А. П.* Ятрогении и безопасность медицинской помощи // Мед. новости. — 1996. — № 4. — С. 3–10.
17. *Купов И. Я.* Некоторые аспекты проблемы врачебной тайны // Сов. здравоохранение. — 1981. — № 6. — С. 48–51.
18. *Малеина М. Н.* Человек и медицина в современном праве. — М.: БЕК, 1995.
19. *Мишин В. Ю., Васильева И. А., Макиева В. Г.* Частота, характер и диагностика побочных реакций у больных туберкулезом легких при химиотерапии основными препаратами // Проблемы туберкулеза. — 2003. — № 7. — С. 24–29.
20. *Остапенко А. П.* Врачебная тайна и гласность в работе с больными // Сов. медицина. — 1989.
21. *Охрана прав человека при проведении медицинских исследований* // Хроника ВОЗ. — 1980. — Т. 34; № 1. — С. 10–12.
22. *Бабаян Э. Я.* Правовые аспекты оборота наркотических, психотропных, сильнодействующих, ядовитых веществ и прекурсоров. — М.: МЦФЭР, 2002.
23. *Семенец А. И.* Моральные и правовые проблемы биорепродукции // Сб. науч. тр. Ин-та репродуктивной медицины УАННП. — К., 1997. — С. 58–61.
24. *Соціальна медицина та організація охорони здоров'я* / За ред. Ю. В. Вороненко, В. Ф. Москаленко. — К., 2000. — 670 с.
25. *Турак Й. А.* Етичні та правові засади медичного втручання: З погляду лікаря-практика. — Ужгород, 2002. — 189 с.
26. *Шутик Ю. П., Глушков В. А.* О врачебной тайне // Клиническая хирургия. — 1986. — № 11. — С. 40–43.
27. *Этаты жизнедеятельности человека и медицинские услуги в разные возрастные периоды: Учеб. пособие.* — М.: Мастерство, 2002. — 396 с.
28. *Юрченко О. В.* Проблемы правового та інформаційного забезпечення фармацевтичної опіки хворих при самолікуванні // Фармацевт. журн. — 2002. — № 3. — С. 33–39.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Організаційно-правові засади охорони здоров’я”.....	4
Зміст дисципліни “Організаційно-правові засади охорони здоров’я”.....	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	12
Варіанти контрольних робіт.....	16
Питання для самоконтролю	19
Список літератури	22

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *О. Л. Лапшина*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3110

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП